

Una llengua de plom - Francesc Serés

Primer vam viure la disbauxa lèxica dels anys setanta, quan els arcaïsmes, els dialectalismes, els barbarismes, les impropietats i les pedanteries s'entremesclaven en el marasme que va produir la ruptura amb la literatura dels anys trenta. Després va venir l'anorèxia obligatòria, la dictadura de la lleugeresa, sovint confosa amb la vacuïtat o la contingència, amb trames puerils, còpies descolorides d'obvis curtmetratges de cineclub. D'un temps ençà han aparegut uns quants narradors que no defugen les sofisticacions de la sintaxi ni es vanten d'utilitzar un vocabulari reduït, i que aspiren, més que a "contar històries", a crear mons sencers i autosuficients.

Un d'aquests narradors és Francesc Serés (Saidí, 1972), que es presenta proveït d'ambició i d'un bagatge lingüístic que li permet aventurar-se en territoris no fressats. Empeltat de Rulfo i de Proust, Serés crea una vall que és mite i passat, centre i oasi, crueltat i transcendència. No hi ha cap personatge d'*Una llengua de plom* que es mantingui al llarg de les pàgines del llibre, ja que l'important és la terra: impermeable a mapes i a invasions, per damunt d'humans i d'humanismes perquè "només les coses que no canvien són de veritat".

Cadascun dels tretze capítols és una vessant d'aquesta fidelitat a la terra que es manifesta en episodis violents, en fatigues i revenges, en abandonaments o exilis interiors: *Els sots feréstecs* escrits des de dins per un narrador obscur i proteic. Entre els capítols, Francesc Serés hi intercala el que ell anomena "fulls de ceba", és a dir, textos translúcids, visions distorsionades, boires on el text giravolta sobre ell mateix i les paraules amaguen més que no revelen. Ben mirat, però, és tot el llibre el que defuig la transparència. L'autor se serveix d'un llenguatge poètic i circular, que recorda les profecies bíbliques, escrites per ser declamades més que no pas per vehicular un contingut precís.

La terra, com la llengua, és allò que queda després de l'hivern i de la mort. Un llibre que celebra la terra amb un esperit gairebé sacerdotal no podia sinó mostrar-se en un llenguatge bell i difícil, cantellut com la roca i aromàtic com la fruita madura. Al·legoria irresolta, *Una llengua de plom* permet una lectura moral; però si entenem, a la manera romàntica, que la llengua i la terra són el país, llavors resulta lícita -si bé no imprescindible-

una lectura política.

El progrés, que ha abandonat la terra, ara torna per fer-la malbé. El llibre comença pel final: pel topògraf encarregat d'aixecar el mapa que convertirà la vall en un immens abocador. Tot el que llegim a continuació passa pel record d'aquesta amenaça. Però la força tel·lúrica de la vall pot renéixer. Al cap i a la fi, les escombraries també passaran avall.